

Chryzopraz tworzy zróżnicowane, pełne ekspresji, różnokształtne formy wewnętrzne, między innymi włókniste, promieniowo-włókniste, sferolityczne (kuliste), szachownicowe, mozaikowe, rozetowe, mieszane (Sachanbiński, 1985; Sachanbiński i in., 2023), które nie tylko zachwycają, ale możemy z nich również odczytać genezę tego kamienia. Zieleń chryzoprazowa to symbol nadziei. Niekiedy używane określenie „złota zieleń chryzoprazowa” ma kojarzyć się z miłością i ciepłym, pozytywnym oddziaływaniem tego kamienia na otoczenie (Kobielus, 2012).

Apostoł Mateusz na kartach swojej Ewangelii pokazuje nam swoją wrażliwą osobowość, przekazuje cenne myśli i uwagi, przedstawia model życia, który ma nas doprowadzić do świętości. Został nie tylko autorem pierwszej Ewangelii dla Żydów, ale także nauczycielem dla kolejnych pokoleń wyznawców wiary chrześcijańskiej na całym świecie.

JAKUB MŁODSZY

Pracował cicho, skromnie, ale skutecznie

Jego imię w języku greckim – *Iakob'* lub *Iakobos*, pochodzi z hebrajskiego *Ja'akob*, skrót od aramejskiego *Ja'akob-El*, co oznacza „Bóg osłania, chroni” lub nawiązuje do hebrajskiego *akeb* „pięta” – „On trzyma za piętę” (por. Rdz 25,26). Przydomek „młodszy” można tłumaczyć na wiele sposobów. Może oznaczać, że był niskiego wzrostu lub też dotyczy jego wieku, by tym samym odróżnić go od Jakuba Apostoła zwanego Starszym. Może też oznaczać późniejsze powołanie do grona Dwunastu lub mniejszą rangę, którą miał w ich gronie. To ostatnie tłumaczyłoby też drugi jego przydomek – Mniejszy. Na pewno wiemy, że był synem Alfeusza i bratem Judy Tadeusza. Pod koniec życia został biskupem Jerozolimy.

Na kartach Biblii został wymieniony czterokrotnie – zawsze razem z Tadeuszem. Trzykrotnie jako powołany do grona Dwunastu (Mt 10,2-4; Mk 3,16-19; Łk 6,13-16), czwarty raz – jako świadek wniebowstąpienia Jezusa (Dz 1,13). Nie zapisano żadnego wydarzenia z jego życia ani sytuacji, w której odegrał istotną rolę. Prawda o nim zawarta jest

w jego imieniu: „Jahwe ochrania, wspiera”. I takie przesłanie z woli Jezusa miał głosić światu. Bóg chroni swoje dzieci, troszczy się o nie, trzeba tylko uwierzyć (Cholewa i Gilski, 2023).

Niewielka wiedza o faktach z jego życia może świadczyć o tym, że był człowiekiem do wykonywania mrówczej pracy. Tacy ludzie też są potrzebni, o czym wiedział Jezus. Pracował cicho, skromnie, ale skutecznie. Służył bliźnim na różne sposoby. Nawrócił wielu Żydów na wiarę chrześcijańską.

Poniósł śmierć męczeńską (około 60–64 r.). Jedne źródła podają, że przez ukamienowanie, inne, że pewnego razu z dachu świątyni wygłosił kazanie na temat Zmartwychwstałego, za co strącono go ze szczytu budowli, a pewien folusznik uderzył go pałką w głowę.

Ojciec Kościoła Euzebiusz z Cezarei nadał mu przydomek „Sprawiedliwy”. Był jednym z filarów Kościoła Jerozolimskiego (por. Dz 12,17; 15,13-21). Wysunął propozycję kompromisową, zatwierdzoną przez

tw. sobór jerozolimski (około 49), według której wiążące miały być dla pogan tylko niektóre przepisy Prawa Mojżeszowego (Bocian, 2000).

W kanonie Pisma Świętego umieszczony jest List św. Jakuba, w którym zwraca uwagę, że „wiara bez uczynków jest bezowocna” (Jk 2,20). Daje też biblijne podstawy sakramentu namaszczenia chorych. Czytamy w nim: „Choruje ktoś wśród was? Niech sprowadzi kapłanów Kościoła, by się modlili nad nim i namaścili go olejem w imię Pana. A modlitwa pełna wiary będzie dla chorego ratunkiem i Pan go podźwignie, a jeśli by popełnił grzechy, będą mu odpuszczone” (Jk 5,14-16).

Jakub był niezwykle podobny do Jezusa – można było ich pomylić. *Złota legenda* (de Voragine, 2000) tłumaczy ten fakt bliskim rodzinnym pokrewieństwem ze strony Maryi. W ikonografii najczęściej jest przedstawiany z księgą, w tunice i płaszczu. Czasem atrybutami są maczuga, halabarda, kamienie, torba podróżna, zwój, korona oraz pałka folusznicza.

Uznawany jest za patrona kramarzy, sklepikarzy, piłśniarzy, dekarzy, cukierników, farmaceutów oraz ludzi zapomnianych i umierających.

Kamieniem św. Jakuba Apostoła jest topaz, minerał z grupy krzemianów. Pod względem chemicznym jest fluorokrzemianem glinu $Al_2[(F,OH)_2][SiO_4]$ (Maślankiewicz, 1987; Sobczak i Sobczak, 1998). W przyrodzie występuje dość pospolicie w wielu odmianach barwnych, zawsze jednak w odcieniach jasnych, o niskim stopniu nasycenia. Jest cennym kamieniem ozdobnym, zwłaszcza w odmianie niebieskiej.

Etymologia nazwy tego kamienia pochodzi z języka greckiego $\tau\omicron\pi\acute{\alpha}\zeta\iota\omicron\varsigma$ (*topázios*) – co znaczy „poszukiwać” – lub z sanskrytu *topas* – „ogień” (Schumann, 2004). Nawiązuje to do zwykle spotykanej w przyrodzie jego pomarańczowożółtej odmiany barwnej. Zazwyczaj minerał ten tworzy bezkształtne ziarna; rzadko spotyka się idealnie wykształcone kryształy o pokroju słupowym i wysokim stopniu przezroczystości. Takie

okazy są wysoko cenione (*precious topas*); po wypolerowaniu odznaczają się silnym połyskiem szklistym. Dawniej były wykorzystywane jako naturalna imitacja diamentu (Heflik i Natkaniec-Nowak, 2011).

Co ciekawe, topaz jest bardzo czysty chemicznie. Rzadko kiedy zawiera w swojej strukturze domieszki innych jonów, a jeśli tak, to są to wtrącenia pozastrukturalne. Jest twardym (8 w skali Mohsa), a jednocześnie „ciężkim” minerałem (gęstość około $3,5 \text{ g/cm}^3$), co jest jego cechą diagnostyczną. Niestety ma też cechy niepożądane. Jego barwa łatwo zmienia się pod wpływem temperatury; nawet ekspozycja na światło słoneczne bywa bardzo szkodliwa – aż do całkowitego odbarwienia.

Topaz. Brazylia. Z kolekcji A. Piestrzyńskiego. Fot. T. Powolny

Jedynie topazy niebieskie są wyjątkowo odporne na tego typu oddziaływania (Żaba J. i Żaba I.V., 2018).

Jakub jest jak topaz. Nie rzucał się w oczy, był cichy, nie wyróżniał się specjalnie, a jednak był ceniony przez współtowarzyszy i przez samego Jezusa. Razem ze swoim bratem Judą Tadeuszem jako krewni Jezusa byli nazywani „braćmi Pana”. Jezus dobrze znał swojego krewniaka i wiedział, że wymaga on również bardzo ostrożnej „obróbki”, bo może ulec wewnętrznemu „spękaniu” – jak topaz. A mimo to Jezus – największy „jubiler” wszystkich czasów i znawca ludzkich serc – nie tylko powołał Jakuba do grona Dwunastu, ale też powierzył mu jedno z najtrudniejszych zadań – nieść Dobrą Nowinę swoim krajanom. I pomimo że Żydzi bardzo go szanowali, nazywając „Jakubem Sprawiedliwym”, to został przez nich umęczony i zabity (Hoever, 1991).

JUDA TADEUSZ

Cichy, ale w swojej postudze bardzo skuteczny

Marek Ewangelista nazywa go Tadeuszem, a Łukasz – Judą, bratem Jakuba Młodszeo. Jan natomiast używa imienia Judasz (ale nie Iskariota). Wynika to stąd, że „Juda” było imieniem hebrajskim, a jego greckim odpowiednikiem był „Judasz”. Z kolei Mateusz używa w stosunku do niego dwóch imion – „Tadeusz” lub „Lebbeusz”. Według większości filologów są to greckie zdrobnienia imienia „Teudas”, co znaczy „umiłowany” lub „odważny”. Mogłoby to świadczyć o jego miłym usposobieniu i o tym, że był lubiany i odważny.

Wiedza o tym Apostole jest nadzwyczaj uboga. Wiadomo, że był synem Alfeusza i bratem Jakuba Młodszeo. Wspomniany jest w trzech ewangeliach jako jeden z Dwunastu.